

(2) כבר התעוררו מחשבים גדולים, מה הייתה כוונת ניתן התורה ית' במסירת התורה מצדעם סוף מן הכחז כי אלו היו הדברים טולם כחוצים ומסורים על ספר היינו נלולים ממה מחלוקת אשר נמלו צין סכמיט הראשונים והאחרונים כמה מרטים, עד שאמרו, ישוטטו לנקט את דבר ה' ולא ימלאו שלא ימלאו הלכה נדרה, וגם מהסכמה המלוי' דברים מצדעם, משא"כ אלו נכתבו בצמר תורת אלהים, כי לא חשבת מפי זרעם, ולא היו יולאים מהכלל כמה מוסעי ישראל שאלאו מקום להחנק צו כלדוק ונחתום; וגם רבותינו התעוררו על ספק זה, כאמרם צדנה (צכי תשא פ"ד) צדפה שנגלה הקדוש צדוך הוא צסיני ליחן תורה לישראל אמרה למשה על הסדר, וקרא משה חלמוד ואגדה אמר לו למדה לישראל, אמר לפניו רצונו של עולם אכתוב אותה להם, אמר לו איני מנקה ליחן להם צדנה, יעו"ש סיום האומר וזילקוט (הושע סי' תקכ"ה) ויש קלת שכי לשון ציניהם, ונעירובין (כ"א ז') אם יש צהן ממש משני מה לא נכתבו. עשות ספרים הרבה אין קץ ע"ש רש"י. — והכנס ר"י אלבו כתב צעקרים (מ"ג סכ"ג) הסנה שלא נכתבה, לפי שהן רבות משיכילם הספר, וא"א שהיה תורת ה' שלמה צאופן שחסיפיק בכל הזמני, לפי שהפדטים הנתחדשים חמוד צעניני אנשים צושפטים והדברים הנפעלים הם רבים מאד שיכילם ספר, ע"כ נחט למשה צסיני ע"ש דברים כוללים נרמזו בתורה בקלרה, כדי שעל ידם יולאו החכמים צדכל דור ודור הפדטים המתחדשים, והם הי"ג נודות שהתורה נדרשת בהם; וצולת זה הדבר הנכתב לעולם יקבול פירוש"י, ואפשר שיוצן צו שתי הצנות מתחלפות, עד שאפשר שהיה הננה האמת ונכתמת לדעת האומר, והסניה מתחלפת לה מכל וכל והאריך צוה. ע"ש. וצאמת אין זו חסונה מספקת, כי אלו היחה התורה מקורה לפנינו מן נותן התורה ית' צדפה צדורה צלשון זך ונקי וכפי סדר ההלכות, כעין מה צדידנו צספר יד החוקה להרמזים וסמיג וכדומה היינו נלולים גם מן ספרון הסנות הנוצרות האלה. (ע"י צספר יפה עינים למר"ש יפה אשכנזי פ' שמיני) וכבר התעורר ע"ז צחשו סריי סיי קלי"צ די קס"ה. ולדעמי יראה צזה לומר. שנהג הצורה ית' צנחנית התורה, כמו צעשה צכל הנצח"י, כי כל הנצח"י צנעולם הם מורכבי' מחומר גשמי וצרה נפשית, כמו צלעם חומרו הוא גוף העצב וגוף האילן וגשמיותו, וצרתו הוא כפ הטבעי צבו אשר על ידו הוא גדל זן ומוולד, והוא נפש הנומת, וצמדבר צצרו ואיצרו הוא חומרו, והצורה צבו הוא הצכל הסכמה והצניה והוא הנפש המוצרת שלו, וצכל הנצח"ים לצרתו הנפשית הוא עלם הדבר וצולת העלם אין כאן דבר ולא כלום והצורה היא המוצלת אשפריות החומרי. לשיהיה יוכל להצטייר כדבר מה לא כדבר צטל וריק, כי צהצדר הצורה מהלומם אינו לומם וצהצדר כח הצכל—ההכרה מן המדבר אינו עוד אדם, והנה חומר כל הנצח"י הוא כגלה ונראה לעינינו והוא הוא הגושא המושיע לנו אשפריות מליחות איזו דבר צסועל, וצולתו לא היינו מניעים לעולם להסיג שום מליחות למה צסוף מענו, כי עלם הדבר וצרתו הנפשית לעולם דקתו ופשותו אין אנו צצר ודם יכולים להכירו צשום אופן, וכל מה צאלו מכירים יושלם לנו רק נוסחת הסגיותו איכות החומרי, שאינו כ"כ דק ופשוט כהעלם, וע"י הסגיותו איכות החומרי עם הידיעה שהחומר אין לו עמידה וקיום צמיע רק צסוא על דבר, ע"י נחצור לו צצירור גמור שיש כאן עלם מה הגושא זה האיכות (ואפשר לחת טעם מתקבל לכל זה, כי אין צמקובצ רק מה צצבנה, וכל הנצח"ים כולם הם מקובצים מן האמידה האלה"י, כי הוא אמר ויהי, צדבר ה' צמים נעשו, וצעשרה מואמרות העולם צרא, והצור הגלה הוא מקושר צמחצנה וצטון, שהוא כמו נפש לדבור והוא העלם ציותר, ודינ צזה למשכיל). הנה כמו צכל הנצח"ים הם נגלים ונעלמים, נגלים מולד חומרה, ונעלמים מולד נפשם, והנגלה אין לו קיום מולד עלמו רק מולד כח הנעלם צבו, ככה התורה האלה"י אשר כל תכליתה היא להודיע צטון צצורה ית' לאדם את המעשה אשר יעשה כפי רצונו ית', היא נגלית ונעלמת,

הכתב והקבלה (בראשית עמוד מס 7 דברים) מקלנבורג, יעקב צבי בן גמליאל הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

התורה הכתובה לפנינו בדברים גשמיים ועל ידי דברים גשמיים, לטנו זה גלוי לפנינו צפועל, דמיון כל המומריים שיש לפנינו ונליחות איזה דבר גלוי צפועל, והתורה המסורה ע"ס היא הורה הנפשית הנעלמת והעלם המקיימת את התורה שבכתב העלית, ונסורה עומט אין עוד תורה כפי המטון מן הגותנה לנו. וכבר ייספו רז"ל ענין גוף ונשמה לתורה, כדליתחא צמדש הנעלם נכחסי, עלה של תורה הוא הגוף, והנפתר הוא הנשמה (עני ערכי הבנויים) ואמרו צמדש צ"י (צבעלוחך קנ"ג) אורייתחא חית לה גופא ואינין פקודי אורייתחא לסיקרון גופי תורה וגומר סכימין לא נוסתכלין חלא צנשמתחא (ובספודי ר"ל) כל מה שהוא מסוב אינו עומד וגנח ולא אדכר כ"כ צגין דיחכסי מה דליהו צגנחו וטמיכו, מה דליהו צחגליח יתיכ ליהו אדכר, שמת דגנח ליהו הוי שמת דליהו צחגלי' ליהו אדני לתהוי יקרא עלאה עומד וגניז. ולזה יש קדימה לתחי דחתי מדכשא על עחי דמסורש צקרו: כדמיון קדימת הנשמה לגוף, כחכרס איידי דחתי מדכשא סניצה לי' וחקדמה, וצנכת התורה חקדמו לעקוק צדית שהיא התורה שצע"ס ונחרי צנכת אשר צמד שחיל עיית ¹²³⁴ צנכת (כמ"ס הרב מהר"י עמון צמד חסלה שלו). ואחרי שהתורה דומה לזה לכל שאר הנכחלים לא נפאר עוד שאלת על מה עשה ככה:

הכתב והקבלה (בראשית עמוד מס 8 דברים) מקלנבורג, יעקב צבי בן גמליאל הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

פ' וארא

ספר שמות פרק ז

(ט) פי' ידבר אלכם פרעה לאמר תנו לכם מופת ואמרתי אל אהרן קח את מטף והשלה לפני פרעה יהי לתנין:

מדרש תנחומא וארא פרק ג

כי ידבר אליכם פרעה תנו לכם מופת יפה אומר לכם את מוצא בנח לאחר שהצילו מן המבול אמר לנח לא יהיה עוד המים למבול (בראשית ט) אמר ליה תן לי אות אמר לו את קשתי נתתי בענן חזקיה כשחלה שלח הקב"ה את ישעיה ואמר לו כה אמר ה' הנני רופא לך ביום השלישי תעלה בית ה' (מלכים ב כ) אמר ליה מה את אמר ליה הנני משיב את צל המעלות וכך נאמר ליהושע הכהן הגדול שמע נא יהושע הכהן הגדול וגו' כי אנשי מופת המה (זכריה ג) הצדיקים מבקשים מופת כ"ש פרעה הרשע הוי כי ידבר אליכם פרעה תנו לכם מופת מיד וישלך אהרן את מטהו ויהי לתנין אמר פרעה כך כחו של אלהיכם מכאן יוצאים כשפים לכל העולם ויקרא גם פרעה קרא לנערים ולתינוקות בני חמש בני ארבע שנים וישליכו איש מטהו לכך כתיב גם פרעה שלא קרא תחלה לחכמים ולמכשפים אמרו ז"ל נס גדול נעשה במטה שאלו בלע תנין את התנינים כך דרך התנינים לבלוע זה את זה אלא אחר שנעשה מטה דכתיב ובלע מטה אהרן את מטותם ואלו היה עושה אדם מכל אותן המטות שהשליכו ונעשו תנינים היו יותר מעשרה חבילות ועומדין ובלען מטה אהרן ולא נעבה יותר ממה שהיה כשראה פרעה כך תמה ואמר אם יאמר למטה בלע לפרעה ולכסאו הוא בולע הוא הסימן שאמר למשה בסנה כשאמר ליה מזה בידך השליכהו ארצה זה פרעה שנדמה לנחש יפקד ה' בחרבו הקשה על לוינתן נחש בריח (ישעיה כז) כשהיה יוצא משה מאצל פרעה היה אומר אותו רשע אם יבא אצלי בן עמרם אני הורגו אני צולבו אני שורפו כשהיה משה נכנס מיד פרעה נעשה מטה ויחזק לב פרעה בחמש מכות הראשונות אין כתיב בהן אלא ויחזק לב פרעה כיון שבאו חמש מכות ולא שלח אמר הקב"ה מכאן ואילך אם רצה לשלוח איני מקבל שכך כתיב בחמש מכות האחרונות ויחזק ה' את לב פרעה והיה משה גוזר והקב"ה מקיים שנאמר ותגזר אומר ויקם לך (איוב כב):

ספר שמות פרק ז

(י) ויבא משה ואהרן אל פרעה ויעשו כן כאשר צוה ידוד וישלך אהרן את מטהו לפני פרעה ולפני עבדיו ויהי לתנין: (יא) ויקרא גם פרעה לחכמים ולמכשפים ויעשו גם הם חרטמי מצרים בלהטיהם כן:

מלבי"ם שם

(י) ויעשו כן. שניהם עשו, משה ע"י גורתו ואהרן ע"י השלכתו, ובמדרש אמר ויעשו כן שלא השליך עד שא"ל פרעה תגו לכם מוסת, וישלך אהרן, אחר שא"ל משה אז השליך לפני פרעה ולפני עבדיו, בנה בא להבדיל בין מה שעשו משה ואהרן ובין מעשה החרטומים, שמעשה החרטומים היה מעשה להט ואחיות עינים שזה יעשה מן הצד במהירות ובתחבולה, וע"כ לא נאמר שעשו לטני פרעה ועבדיו כי עשו בלט ובסתור, אבל הם השליכו לעיני הכל ויהי לתנין באמת לא בזיוף ואחיות עינים:

תורה והמצוה > מלבי"ם > עמוד מס 177 א (בראשית, שמות, ויקרא א) מלבי"ם, מאיר ליבוש בן יחיאל מיכל הודנסי ע"י תכנת אוצר החכמה

הכתב והקבלה שם

לתנין. תיב"ע לחיויא וכפירש"י נחש. ומ"מ יראה להבדיל בין תנין לנחש נחש שנהפך אל"י מטה משה (לעיל ד' ג') היא נחש הארצי המצוי ביערות ובמקומות שוממות, אמנם תנין הוא נחש המימי (וואסערשלאנגע), (כבישעיה כ"ז) לזיתן נחש בריח לזיתן נחש עקלתון, והרג את התנין אשר בים, ועל פרעה נאמר (יחזקאל כ"ט) התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו אשר אמר לי יאורי ואני עשיתני. ולפי שבטח פרעה על מי נילוס המשקה את ארצו, המשילו לתנים גדול הרובץ בו, והראה משה שמטהו יהי לתנין וימשול על פרעה ועל עמו, ומכוונת תוכחה זו על מכת הדם שנהפכו אליו מימי היאור ועל מכת הצפרדעים שנשרצו מן היאור. וכבר ספרו חכמי הטבע שמצאו נחש המימי (מעערשלאנגע) וקראוהו (הידרארכאס), שהיה ארכו קי"ד רגל שהוא כחמשים ושבע אמות. וכ"א במכדרשב"י דל"ה, תקפ"י דימא דא איהו תנינא וכו' כדין מה כתיב והרג את התנין אשר בים, דא איהו התנין הגדול, וע"ד כתיב הנני עליך (פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו) ההוא נחש איהו ביבשתא, דא גדיל בעפרא ודא גדיל במיא וכו':